

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI – 4101-02-03/2013
P/13/168

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/13/168 – Zagospodarowanie osadów powstających w oczyszczalniach ścieków komunalnych.
<i>Okres objęty kontrolą</i>	Od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2012 r. oraz okres wcześniejszy, jeżeli działania podjęte przed 1 stycznia 2011 r. mają wpływ na stan objęty kontrolą.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
<i>Kontrolerzy</i>	1. Zbigniew Jurkowski, upoważnienie do kontroli nr 84745 z dnia 8 maja 2013 r. [dowód: akta kontroli str. 1-2] 2. Roman Wilk, upoważnienie do kontroli nr 86627 z 18 czerwca 2013 r. [dowód: akta kontroli str. 480-481]
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Busku-Zdroju ¹ , ul. Łagiewnicka 25, 28-100 Busko-Zdrój (MPGK).
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Krzysztof Kryczka, Prezes Zarządu MPGK (Zarząd MPGK jest jednoosobowy). [dowód: akta kontroli str. 3-31]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna	Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie ² działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Ocenę negatywną uzasadnia: – nierzetelne ewidencjonowanie ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych oraz sporządzanie niezgodnych z ewidencją zbiorczych zestawień o tych odpadach, przekazywanych następnie marszałkowi województwa świętokrzyskiego; – niestosowanie urządzeń wagowych do pomiaru ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych, wytwarzanych w oczyszczalni ścieków oraz wywożonych poza jej teren (z wyłączeniem wywożonych na składowisko odpadów); – niezachowanie wymaganej częstotliwości badań laboratoryjnych ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych; – pozbywanie się osadów do dostosowania gruntów do określonych potrzeb wynikających z gminnego planu gospodarki odpadami z pominięciem badania gruntów, na których miały zostać zastosowane oraz przekazania odbiorcy tych osadów wyników ich badań, a także informacji o dawkach osadów, które można stosować na poszczególnych gruntach; – nierealizowanie zalecenia pokontrolnego inspekcji właściwej w sprawach ochrony środowiska,

¹ MPGK.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

- nierzetelne dokumentowanie pracy sprzętu zakupionego ze środków uniijnych i przeznaczonego do pracy z osadem ściekowym.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ewidencja osadów ściekowych, realizacja obowiązków sprawozdawczych.

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym MPGK obowiązującym od 12 sierpnia 2012 r., zadania objęte kontrolą zostały przydzielone do realizacji Działowi Oczyszczania Ścieków, w skład którego wchodziło Laboratorium (w okresie wcześniejszym Oczyszczalnia Ścieków). W ramach Działu Oczyszczania Ścieków funkcjonowała oczyszczalnia ścieków komunalnych w Siesławicach, gm. Busko-Zdrój. Kierownikiem Działu Oczyszczania Ścieków (wcześniej Oczyszczalni Ścieków) był Pan Jerzy Ferenc. Od 1 kwietnia 2013 r., w związku z przebywaniem Pana Jerzego Ferenc na zwolnieniu lekarskim z powodu niezdolności do pracy, pełnienie obowiązków kierownika Działu Oczyszczania Ścieków zostało powierzone Pani Anicie Plesner, starszemu referentowi ds. technologicznych. Kierownik Działu Oczyszczania Ścieków podlegał bezpośrednio dyrektorowi ds. wodno-kanalizacyjnych Stanisławowi Urbanowi. [dowód: akta kontroli str. 32-59, 60-85, 246-253]

MPGK nie składał w Starostwie Powiatowym w Busku-Zdroju informacji o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania nimi. Zgodnie ze złożonym w toku kontroli wspólnym oświadczeniem podpisanym przez prezesa MPGK Krzysztofa Kryczkę, dyrektora ds. wodno-kanalizacyjnych w MPGK Stanisława Urbana oraz starszego referenta ds. technologicznych w MPGK Anitę Plesner, jedyne takie oświadczenie zostało złożone w Starostwie w 2005 r. – wykazano w nim 1.530 Mg wytworzonych osadów ściekowych, jednakże bez wskazania, w jakim roku miało to miejsce. W ww. oświadczeniu stwierdzono ponadto, że MPGK prowadzi ewidencję wytwarzanych odpadów, a informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania nimi nie składano w starostwie z uwagi na treść art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r.³ o odpadach, zgodnie z którym obowiązek taki powstaje dopiero wówczas, gdy ilość wytworzonych odpadów innych niż niebezpieczne przekracza 5 Mg rocznie. [dowód: akta kontroli str. 254-264]

Rada Miejska w Busku-Zdroju uchwałą z 30 grudnia 2009 r. w sprawie *uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Busko-Zdrój na lata 2008 – 2011* przyjęła *Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Busko-Zdrój na lata 2008 – 2011*. Określono w nim następujące kierunki zagospodarowywania osadów ściekowych z oczyszczalni ścieków w Siesławicach:

- proces kompostowania (produkcja kompostu powinna być prowadzona w miarę możliwości na terenie oczyszczalni ścieków, a w przypadku braku tych możliwości na innym terenie spełniającym wymogi ochrony środowiska);
- poprawa właściwości fizykochemicznych gleb lub rekultywacji terenów;
- składowanie na składowiskach odpadów komunalnych lub termiczne ich przekształcanie.

W *Planie Gospodarki Odpadami* zawarto postulat dążenia do maksymalnie dużego wykorzystania osadów ściekowych w celach rolniczych lub rekultywacyjnych. W tym celu osady ściekowe spełniające stosowne wymagania, powinny być nieodpłatnie

³ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2008 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.) – uchylona z dniem 23 stycznia 2013 r. Aktualnie obowiązuje ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21).

przekazywane gospodarstwom rolnym w miarę zapotrzebowania, a także powinny być stosowane do nawożenia obszarów zieleni miejskiej oraz do celów rekultywacyjnych wyrobisk pogórnictwa. Natomiast w przypadku osadów ściekowych wykazujących przekroczenie stosownych norm, powinny one zostać, zgodnie z *Planem...*, poddane termicznemu przekształceniu. [dowód: akta kontroli str. 193-204]

Burmistrz Buska-Zdroju nie przedstawił Radzie Miejskiej projektu planu gospodarki osadami na okres po 2011 r., tj. po wygaśnięciu *Planu Gospodarki Odpadami*, uchwalonym 30 grudnia 2009 r. [dowód: akta kontroli str. 337]

MPGK posiadało pozwolenie zintegrowane dla instalacji do składowania odpadów, z wyłączeniem odpadów obojętnych, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25.000 ton, zlokalizowanej w miejscowości Dobrowoda, gm. Busko-Zdrój, wydane przez Wojewodę Świętokrzyskiego 28 grudnia 2007 r., z terminem ważności 10 lat od daty wydania. Pozwolenie zostało zmienione decyzjami Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z 8 marca 2010 r. oraz z 21 grudnia 2011 r.

Pozwolenie zintegrowane po zmianie z 8 marca 2010 r., dopuszczało unieszkodliwienie na terenie składowiska odpadów w Dobrowodzie między innymi *ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych* w ilości 1.800 Mg/rok, metodą D5. Pozwolenie obejmowało również transport *ustabilizowanych osadów ściekowych*.

Zmianą z 21 grudnia 2011 r. dopuszczono składowanie *ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych* na składowisku odpadów. [dowód: akta kontroli str. 92-122]

Zasady obsługi i eksploatacji oczyszczalni ścieków w Siesławicach zostały określone w Instrukcji obsługi i eksploatacji oczyszczalni ścieków. [dowód: akta kontroli str. 296-308]

Ewidencja komunalnych osadów ściekowych za 2011 r. prowadzona była na kartach ewidencji odpadu oraz kartach ewidencji komunalnych osadów ściekowych, zgodnych z formularzami stanowiącymi załączniki nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów⁴.

Z karty ewidencji odpadów za 2011 r. wynika, że jedynym wytworzonym odpadem były *ustabilizowane osady ściekowe* w ilości 1.610 Mg. W tym samym okresie przekazano 707 Mg przekazano na składowisko odpadów, 720 Mg przekazano na cele związane z rekultywacją terenu oraz 759 Mg przekazano do kompostowania. Różnica w ilości wytworzonych i przekazanych osadów ściekowych wynikała z technologii pracy oczyszczalni ścieków, w ramach której osady ściekowe początkowo magazynowane były na jej terenie.

W przypadku osadów przekazanych do rekultywacji terenu oraz do kompostowania w karcie ewidencji odpadów nie wskazano numeru karty przekazania odpadu.

W karcie ewidencji komunalnych osadów ściekowych, w miesiącach maj, czerwiec i sierpień, w których wykazano ogółem 720 Mg osadu ściekowego przekazanego do rekultywacji terenu, nie podano informacji o miejscu zastosowania tych osadów i danych podmiotu władającego nieruchomością gruntową, numerów kart przekazania osadów, powierzchni zastosowania osadów oraz typów gleby, na której osady zastosowano.

W karcie ewidencji komunalnych osadów ściekowych, w miesiącach listopad i grudzień, w których wykazano ogółem 759 Mg osadów ściekowych przeznaczonych do kompostowania, nie podano żadnych innych informacji.

⁴ Dz. U. Nr 249, poz. 1673.

Kartę ewidencji odpadów oraz kartę ewidencji komunalnych osadów ściekowych podpisali: kierownik oczyszczalni ścieków w Siesławicach Jerzy Ferenc, kierownik Biura Zarządzania Odpadami, Cmentarzem oraz Infrastrukturą Terenu w MPGK Jerzy Trzęsak oraz mistrz ds. pomiarów i kontroli sieci Witold Dalach.

W trakcie kontroli NIK, prezes MPGK Krzysztof Kryczka, dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych w MPGK Stanisław Urban oraz Anita Plesner – starszy referent ds. technologicznych w oczyszczalni ścieków w Siesławicach złożyli pisemne oświadczenie, zgodnie z którym osobą prowadzącą w okresie 2011-2012 ewidencję komunalnych osadów ściekowych był kierownik oczyszczalni ścieków Jerzy Ferenc. [dowód: akta kontroli str. 265-267 i 336]

Ewidencja komunalnych osadów ściekowych za 2012 r. prowadzona była z pominięciem formularzy określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów, na formularzu własnego pomysłu. Według tej ewidencji wytworzono 1.300 Mg ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych, z czego 312 Mg przekazano celem wykorzystania w rolnictwie, zaś pozostałą ilość wywieziono na składowisko odpadów. Prowadzona ewidencja nie uwzględniała zapisów dotyczących masy wytworzonych i zastosowanych osadów w Mg s.m. oraz numerów kart przekazania osadów. Karta ewidencji komunalnych osadów ściekowych została podpisana przez kierownika oczyszczalni ścieków Jerzego Ferencę. [dowód: akta kontroli str. 272]

Ogółem, w 2011 i 2012 roku, z oczyszczalni ścieków w Siesławicach przekazano – zgodnie z prowadzoną ewidencją – 3.486 Mg osadów ściekowych, z czego przekazanie 1.779 Mg udokumentowane było kartami przekazania odpadów – sporządzono ogółem 13 kart, z czego jedna dotyczyła przekazania osadu na cele rolnicze, zaś reszta dotyczyła przekazania osadu na składowisko odpadów w Dobrowodzie. W przypadku 10 kart przekazania odpadów na składowisko odpadów, nie podano numerów rejestracyjnych pojazdów, które przewiozły osad. Przekazanie pozostałych 1.707 Mg osadów nie zostało udokumentowane kartami przekazania.

Wszystkie karty przekazania odpadów ze strony oczyszczalni ścieków w Siesławicach podpisał Jerzy Ferenc – kierujący oczyszczalnią. [dowód: akta kontroli str. 273-295]

MPGK przedłożyło terminowo za 2011 r. i za 2012 r. marszałkowi województwa świętokrzyskiego zbiorcze zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, a także zbiorcze zestawienia danych o komunalnych osadach ściekowych, z zastosowaniem formularzy określonych w załącznikach nr 1 i nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych o odpadach⁵.

W zbiorczych zestawieniach danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów podano, że ilość wytworzonych ustabilizowanych osadów ściekowych w 2011 r. wyniosła 707 Mg oraz 768 Mg w roku 2012. Z ewidencji prowadzonej w oczyszczalni ścieków w Siesławicach wynika, iż ilości te wynosiły odpowiednio 1.610 Mg i 1.300 Mg. W dziale 5 zbiorczych zestawień nie wykazano żadnych ilości osadów poddanych odzyskowi. Według ewidencji prowadzonej w oczyszczalni ścieków, w 2011 i 2012 roku, procesowi odzysku w sposób określony w art. 43 ust. 1 ustawy o odpadach, poddano 2.011 Mg osadów ściekowych.

⁵ Dz. U. Nr 249, poz. 1674.

W dziale 6 zbiorczych zestawień za lata 2011 i 2012 zawarto zapis, iż wielkości osadów wytworzonych (odpowiednio 707,52 Mg i 768 Mg) są takie same jak wielkości osadów przekazanych przez oczyszczalnię ścieków na składowisko odpadów. Tymczasem według ewidencji osadów ściekowych prowadzonych w oczyszczalni ścieków, w 2011 r. wytworzono 1.479 Mg osadów, natomiast w roku 2012 przekazano na cele rolnicze 312 Mg osadów i 220 Mg na cele związane z rekultywacją terenu.

Zbiorcze zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów za 2011 i 2012 r. sporządził kierownik Działu Gospodarki Odpadami Jerzy Trzęsak, natomiast zbiorcze zestawienie danych o wytworzonych osadach ściekowych za 2012 r. sporządziła Anita Plesner – starszy referent ds. technologicznych w oczyszczalni ścieków w Siesławicach. Zestawienia zostały przesłane marszałkowi województwa. [dowód: akta kontroli str. 32-59, 206-234 i 265-295]

W złożonym wyjaśnieniu na okoliczność wykazania w zbiorczych zestawieniach danych sprzecznych z prowadzoną ewidencją, kierownik Działu Gospodarki Odpadami Jerzy Trzęsak podał: *Dane do przedmiotowych zbiorczych zestawień za lata 2011 – 2012 przygotował kierowany przeze mnie Dział pod moim bezpośrednim nadzorem. W zakresie ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych wpisano dane dotyczące przyjętych na składowisko odpadów w Dobrowodzie, nie podano natomiast danych ujętych w ewidencji oczyszczalni ścieków w Siesławicach. Nie wiem dlaczego kierownik oczyszczalni ścieków w Siesławicach Pan Jerzy Ferenc, przed przekazaniem zbiorczych zestawień marszałkowi województwa świętokrzyskiego przez MPGK, nie spowodował, aby dane wykazane w tych zestawieniach właściwe w zakresie ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych, były zgodne z prowadzoną przez oczyszczalnię ścieków ewidencją. Wypełnione przez Dział Gospodarki Odpadami MPGK dane przekazałem do sekretariatu MPGK.* [dowód: akta kontroli str. 334-335]

Marszałek województwa nie skorzystał z możliwości jakie daje art. 37 ust. 3b ustawy o odpadach i nie zobowiązał MPGK do złożenia korekt otrzymanych zestawień. [dowód: akta kontroli str. 331]

W trakcie kontroli MPGK podjęło działania zmierzające do naprawienia błędów zawartych w przesłanych marszałkowi województwa zestawieniach i 14 maja 2013 r. złożyło korekty zbiorczych zestawień za 2011 r. i za 2012 r. W dziale 2 obydwu informacji oraz w dziale 5 informacji za 2011 r., wykazano dane zgodne z ujętymi w ewidencji komunalnych osadów ściekowych prowadzonej w oczyszczalni ścieków. W dziale 5 informacji za 2012 r. nie wykazano 220 Mg osadów ujętych w ewidencji oczyszczalni ścieków, jako przekazane celem rekultywacji terenu. Ponadto nie sporządzono korekt informacji w zakresie formularzy określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych o odpadach. [dowód: akta kontroli str. 238-245]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. MPGK nie prowadziło dziennych raportów oczyszczalni ścieków wytwarzania osadów, do czego zobowiązywała Instrukcja obsługi i eksploatacji oczyszczalni ścieków, na podstawie których powinny być sporządzane zestawienia okresowe. Ewidencja ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych prowadzona w 2011 r. w formie karty ewidencji komunalnych osadów ściekowych, na formularzu stanowiącym załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie

wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów, prowadzona była na jednej karcie, gdzie w dziale „Stosowanie komunalnych osadów ściekowych” dopisywano kolejne miesiące z masą wytworzonych i zastosowanych osadów ściekowych oraz sposobem ich zagospodarowania. W związku z tym, w dziale „Skład i właściwości komunalnych osadów ściekowych” figurowały przez cały okres sprawozdawczy te same dane, mimo iż badania składu i właściwości osadu prowadzone były dwukrotnie, tj. w marcu i sierpniu.

W ocenie NIK, taki sposób prowadzenia ewidencji osadów wskazywał na nieprzywiązywanie wagi do wyników badań osadów ściekowych prowadzonych przez niezależne laboratorium i uniemożliwiał dokonanie prawidłowej oceny ich stanu na podstawie tejże ewidencji.

W 2012 r. ewidencję osadów ściekowych prowadzono w postaci dokumentu opracowanego w oczyszczalni ścieków i nazwanego „Karta ewidencji komunalnych osadów ściekowych”. Dokument ten nie spełniał wymogów określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów, bowiem nie zawierał danych dotyczących bakterii z rodzaju salmonella w 100 g osadów przeznaczonych do badań, danych dotyczących ilości masy suchej wytworzonych i zastosowanych osadów, celu zastosowania osadu oraz numeru karty przekazania odpadu.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o odpadach, posiadacz odpadów jest obowiązany do prowadzenia ich ilościowej i jakościowej ewidencji zgodnie z przyjętym katalogiem odpadów, natomiast na podstawie art. 36 ust. 14 ustawy o odpadach, Minister Środowiska ustalił obowiązujące wzory dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów.

MPGK nie posiadał kart przekazania odpadów (osadów) dotyczących 940 Mg osadów przeznaczonych do rekultywacji terenu i 759 Mg przeznaczonych do kompostowania. Stwierdzono ponadto, że w 10 kartach przekazania odpadu na składowisko odpadów w Dobrowodzie nie odnotowano numerów rejestracyjnych pojazdów, którymi osady dostarczono na składowisko.

Odpowiedzialność za nieprawidłowe prowadzenie ewidencji osadów komunalnych ponosi Jerzy Ferenc – kierownik Działu Oczyszczania Ścieków. Ponadto odpowiedzialność za stwierdzone nieprawidłowości ponoszą dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych Stanisław Urban, który nadzorował pracę oczyszczalni ścieków w Siesławicach oraz prezes MPGK Krzysztof Kryczka w ramach sprawowanego nadzoru. [dowód: akta kontroli str. 9-10, 14-31, 45, 59-69, 246-247, 265-295 i 336]

Na okoliczność przyczyn nieprawidłowości nie pobrano wyjaśnień od Jerzego Ferenc z powodu jego przebywania na zwolnieniu lekarskim. [dowód: akta kontroli str. 332-333 i 478]

Dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych Stanisław Urban wyjaśnił, że nie otrzymywał od Jerzego Ferenc informacji o występowaniu problemów przy realizacji zadań przez oczyszczalnię ścieków w Siesławicach, w związku z czym nie ingerował w jej pracę i nie informował prezesa MPGK Krzysztofa Kryczki o występowaniu nieprawidłowości. Wyjaśnił również, iż z dokumentacją wytworzoną przez kierownika oczyszczalni zapoznał się dopiero przygotowując ją na potrzeby kontroli NIK. [dowód: akta kontroli str. 473-478]

Należy zwrócić uwagę, że dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych w swoim zakresie czynności posiadał m.in. bieżące zaznajomienie się z przepisami w zakresie działania podległej komórki i innymi aktami prawnymi obowiązującymi w zakładzie, kontrolowanie w zakresie wykonywania i załatwiania spraw przez podległych pracowników zgodnie z obowiązującymi w zakładzie przepisami z zakresu działania i innymi aktami prawnymi, Nadzór nad realizacją zarządzeń i poleceń oraz regulaminów, instrukcji i innych przepisów wewnętrznych wydanych przez Dyrektora Zakładów, przez podległe komórki organizacyjne, prowadzenie kontroli wewnętrznej

w zakresie spraw należących do zadań podległych komórkom organizacyjnym, inicjowanie i podejmowanie decyzji w zakresie spraw związanych z działalnością danej komórki organizacyjnej, nadzór nad zabezpieczeniem mienia zakładowego powierzonego podległym pracownikom oraz właściwego zabezpieczenia prowadzonej dokumentacji służbowej oraz nadzór nad całokształtem prac wynikających z wykonywania zadań zleconych podległym komórkom. Do uprawnień natomiast należało m.in. organizowanie pracy, kontrolowanie działalności podległych komórek organizacyjnych, wydawanie poleceń kierownikom poszczególnych działów w zakresie działalności oraz realizacji zarządzeń i poleceń wydawanych przez Dyrektora Zakładu. [dowód: akta kontroli str. 81-82]

2. W zbiorczych zestawieniach danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, a także o komunalnych osadach ściekowych, przekazanych marszałkowi województwa świętokrzyskiego łącznie z ich korektami, wykazano dane niezgodne z danymi ujętymi w ewidencji tych osadów, prowadzonej przez oczyszczalnię ścieków w Siesławicach. Osobami odpowiedzialnymi za stwierdzone nieprawidłowości są Anita Plesner która sporządziła korekty zestawień, Jerzy Ferenc – kierownik Działu Oczyszczania Ścieków oraz za brak zapewnienia należytej weryfikacji danych w zestawieniach odpowiedzialność ponoszą dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych Stanisław Urban oraz osoby podpisujące pisma w załączeniu do których przekazano zestawienia, tj. Renata Kalita-Bogdziewicz dyrektor ds. mieszkaniowych i gospodarki odpadami oraz Krzysztof Kryczka prezes MPGK. [dowód: akta kontroli str. 32-85, 61-69, 206-245, 265-295 i 336]

Wyjaśniając przyczyny nieprawidłowości, Anita Plesner, starszy referent ds. technologicznych w Dziale Oczyszczania Ścieków, pełniąca od 1 kwietnia 2013 r. obowiązki kierownika oczyszczalni ścieków w Siesławicach podała, że na etapie sporządzania korekt stwierdziła liczne braki w dokumentach dotyczących ewidencji osadów i ich zagospodarowania, za prowadzenie których odpowiedzialny był kierujący oczyszczalnią ścieków w Siesławicach Jerzy Ferenc. Wyjaśniła również, iż dopiero od 1 kwietnia 2013 r. przejęła obowiązki kierownika oczyszczalni ścieków i nie miała jeszcze wystarczającej wiedzy, co powinna w tych dokumentach wykazać. Anita Plesner podała również iż wiele spraw zostało wyjaśnionych w trakcie kontroli NIK. Według wyjaśnień w niedługim czasie zostaną przekazane korekty zestawień. [dowód: akta kontroli str. 455-456]

Na okoliczność przyczyn nieprawidłowości nie pobrano wyjaśnień od Jerzego Ferenc z powodu jego przebywania na zwolnieniu lekarskim. [dowód: akta kontroli str. 332-333 i 478]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Postępowanie z wytworzonymi osadami ściekowymi na terenie oczyszczalni.

Opis stanu faktycznego

Równoważna liczba mieszkańców (RLM) w aglomeracji obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków komunalnych (według stanu na 31 grudnia) wyniosła: 25.887 - w 2011 r. i 27.985 - w 2012 r..

Masa ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych ujęta w ewidencji MPGK, została przekazana na następujące cele: dostosowanie gruntów do określonych potrzeb wynikających z planu gospodarki odpadami – 1.699 Mg, do składowania na

składowiskach odpadów – 1.475 oraz 312 Mg do uprawy roślin nieprzeznaczonych do spożycia i do produkcji pasz.

W toku kontroli, prezes MPGK Krzysztof Kryczka, dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych w MPGK Stanisław Urban oraz Anita Plesner, referent ds. technologicznych w Dziale Oczyszczalnia Ścieków, złożyli pisemne oświadczenie podając: *W prowadzonej przez Jerzego Ferencę, kierującego oczyszczalnią ścieków w Siesławicach, ewidencji ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych za lata 2011-2012, nieprawidłowo wykazano 1.699 Mg tych osadów jako przekazanych celem rekultywacji terenu i kompostowania. Były to bowiem osady wywiezione na działkę o numerze 514/1, użytkowaną wieczyście przez MPGK, a stanowiącą własność Gminy Busko-Zdrój. Działka przylega do terenu oczyszczalni ścieków w Siesławicach. Następnie po zmieszaniu z liśćmi zostały wywiezione przez Zakład Usług Komunalnych w Busku-Zdroju, jako składnik wzbogacający z przeznaczeniem do nawożenia terenów zieleni miejskiej na terenie Miasta Busko-Zdrój (stosowne zapisy w Planie Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Busko-Zdrój na lata 2008-2011. Przekazywanie następowało w oparciu o uzgodnienia ustne. MPGK nie posiada dokumentów dotyczących przekazania tych ustabilizowanych osadów ściekowych, gdyż nie zostały one sporządzone (nie ma ich też w Zakładzie Usług Komunalnych w Busku-Zdroju). Ze strony MPGK za całość spraw związanych ze sporządzeniem dokumentów dotyczących ich przekazania poza oczyszczalnię ścieków w Siesławicach odbiorcom zewnętrznym, celem zapewnienia zgodności z prawem był odpowiedzialny Jerzy Ferenc, kierujący pracą oczyszczalni ścieków w Siesławicach. MPGK nie przekazywało w okresie 2011-2012 ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych celem rekultywacji terenu i kompostowania. Błędy w prowadzonej ewidencji stwierdziliśmy po raz pierwszy podczas prowadzonej obecnie kontroli przez Najwyższą Izbę Kontroli. [dowód: akta kontroli str. 458 i 479]*

W ewidencji środków trwałych MPGK, na składowisku odpadów w Dobrowodzie, obsługiwanym przez Dział Gospodarki Odpadami MPGK znajdowała się nieautomatyczna elektroniczna waga samochodowa (rok produkcji 2005). Posiadała ponowne świadectwo legalizacji wystawione przez Naczelnika Obwodowego Urzędu Miar w Kielcach w dniu 15 kwietnia 2011 r., z okresem ważności do 30 kwietnia 2013 r. Wcześniejsza legalizacja wagi była dokonana w 2005 r. Była to jedyna waga w MPGK dająca możliwość pomiaru odpadów. Na wyposażeniu oczyszczalni ścieków w Siesławicach brak było natomiast urządzeń wagowych do pomiaru wytwarzanych i wywożonych komunalnych osadów ściekowych. [dowód: akta kontroli str. 338-346]

W złożonym w toku kontroli pisemnym oświadczeniu, starszy referent ds. technologicznych w Dziale Oczyszczalnia Ścieków Anita Plesner podała, że nie posiada informacji w jaki sposób, kierownik Działu Oczyszczalnia Ścieków określał masę wytworzonych osadów ściekowych przez oczyszczalnię ścieków w Siesławicach, w sytuacji braku na terenie oczyszczalni ścieków urządzenia pomiarowego. Zgodnie ze złożonym oświadczeniem Anita Plesner nie uczestniczyła w procesie pomiaru masy osadów. [dowód: akta kontroli str. 347]

W złożonym wyjaśnieniu, Jerzy Trzęsak - kierownik Działu Gospodarki Odpadami w MPGK, obsługującego składowisko odpadów w Dobrowodzie podał, że za pomocą wagi znajdującej się na wyposażeniu składowiska odpadów w Dobrowodzie i na nim zainstalowanej był dokonywany każdorazowo pomiar masy ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych, które zostały przekazane przez oczyszczalnię ścieków w Siesławicach na składowisko odpadów w Dobrowodzie. Wyniki pomiarów były następnie wpisywane do kart przekazania tych osadów przez oczyszczalnię ścieków na składowisko. Za pomocą przedmiotowej wagi nie był natomiast dokonywany pomiar ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych,

innych niż przyjęte na składowisko odpadów w Dobrowodzie. [dowód: akta kontroli str. 334-335]

Zapisy w dokumentacji dotyczącej ewidencji komunalnych osadów ściekowych stanowią, że w latach 2011 i 2012 nie przekroczono rocznego okresu składowania osadów ustalonego w art. 63 ustawy o odpadach. [dowód: akta kontroli str. 265-294]

Badania ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych zostały zlecone Ośrodkowi Badań i Kontroli Środowiska Sp. z o.o. w Katowicach. W okresie 2011 – 2012 przeprowadzono je czterokrotnie, tj. w marcu i sierpniu 2011 r. oraz w lutym i sierpniu 2012 r. W sprawozdaniach z wykonanych badań osadów podano, iż nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych zawartości metali ciężkich, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych⁶, a badania biologiczne nie wykazały obecności mikroorganizmów chorobotwórczych i żywych jaj pasożytów jelitowych. W sprawozdaniach wskazano metody referencyjne badań, podano również, iż analizy próbek osadu zostały przeprowadzone w akredytowanym przez Polskie Centrum Akredytacji - Laboratorium Badawczym Ośrodka Badań i Kontroli Środowiska Sp. z o.o. w Katowicach (Certyfikat Akredytacji AB 213). Osad do badań został pobrany i dostarczony przez MPGK. Dostarczając próbkę do badań nie przedstawiono informacji o sposobie poboru. [dowód: akta kontroli str. 348-405]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Do pomiaru masy ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych wytwarzanych w oczyszczalni ścieków w Siesławicach oraz wywożonych poza jej teren (z wyłączeniem wywożonych na składowisko odpadów), nie stosowano urządzeń pomiarowych (wagowych). Na wyposażeniu oczyszczalni ścieków w Siesławicach nie znajdowało się urządzenie pomiarowe, pozwalające dokonać pomiaru osadów. [dowód: akta kontroli str. 334-335 i 338-347]

W poszczególnych latach okresu 2011-2012 badania fizykochemiczne i biologiczne osadów zostały przeprowadzone dwukrotnie, podczas gdy zgodnie z § 5 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie komunalnych osadów ściekowych, badania osadów w oczyszczalniach powyżej 10.000 RLM do 100.000 RLM, przeprowadza się nie rzadziej niż raz na cztery miesiące. [dowód: akta kontroli str. 348-405 i 457]

Osobą odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości jest Jerzy Ferenc – kierownik Działu Oczyszczania Ścieków w MPGK. Ponadto odpowiedzialność ponoszą: dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych Stanisław Urban, który bezpośrednio nadzorował pracę oczyszczalni ścieków w Siesławicach oraz prezes MPGK Krzysztof Kryczka. [dowód: akta kontroli str. 14-31, 45, 59-69, 246-247 i 475-477]

2. Dostarczając próbkę do badań przez Laboratorium Badawcze Ośrodka Badań i Kontroli Środowiska Sp. z o.o. w Katowicach, MPGK nie przedstawiło informacji, stanowiącej iż został spełniony wymóg określony w § 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie komunalnych osadów ściekowych, zgodnie z którym, próbkę komunalnego osadu ściekowego, przeznaczoną do badań uzyskuje się przez połączenie i dokładne zmieszanie próbek pobranych w tym samym czasie z różnych miejsc przeznaczonego do badań komunalnego osadu ściekowego, przy czym liczba tych próbek wynosi co najmniej: 10 - przy objętości osadu ściekowego do 50 m³, 15 - przy objętości osadu ściekowego powyżej 50 m³ do 100 m³ oraz 30 - przy objętości osadu ściekowego powyżej 100 m³. [dowód: akta kontroli str. 348 – 405]

⁶ Dz. U. Nr 137, poz. 924.

Osobą odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości jest Jerzy Ferenc – kierownik Działu Oczyszczania Ścieków w MPGK. Ponadto odpowiedzialność ponoszą: dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych Stanisław Urban, który bezpośrednio nadzorował pracę oczyszczalni ścieków w Siesławicach oraz prezes MPGK Krzysztof Kryczka. [dowód: akta kontroli str. 14-31, 45, 59-69, 246-247 i 475-477]

Na okoliczność przyczyn nieprawidłowości nie pobrano wyjaśnień od Jerzego Ferencza z powodu jego przebywania na zwolnieniu lekarskim. [dowód: akta kontroli str. 332-333 i 478]

W złożonych wyjaśnieniach Stanisław Urban, dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych w MPGK podał, że nie otrzymywał od Jerzego Ferencza informacji o występowaniu problemów przy realizacji zadań przez oczyszczalnię ścieków w Siesławicach, w związku z czym nie ingerował w jej pracę i nie informował prezesa MPGK Krzysztofa Kryczki o występowaniu nieprawidłowości w oczyszczalni ścieków. Wyjaśnił również, iż z dokumentacją wytworzoną przez kierownika oczyszczalni dopiero się zapoznał przygotowując ją na potrzeby kontroli NIK. [dowód: akta kontroli str. 473-478]

Należy zwrócić uwagę, że dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych w swoim zakresie czynności posiadał m.in. bieżące zaznajomienie się z przepisami w zakresie działania podległej komórki i innymi aktami prawnymi obowiązującymi w zakładzie, kontrolowanie w zakresie wykonywania i załatwiania spraw przez podległych pracowników zgodnie z obowiązującymi w zakładzie przepisami z zakresu działania i innymi aktami prawnymi, Nadzór nad realizacją zarządzeń i poleceń oraz regulaminów, instrukcji i innych przepisów wewnętrznych wydanych przez Dyrektora Zakładów, przez podległe komórki organizacyjne, prowadzenie kontroli wewnętrznej w zakresie spraw należących do zadań podległych komórek organizacyjnych, inicjowanie i podejmowanie decyzji w zakresie spraw związanych z działalnością danej komórki organizacyjnej, nadzór nad zabezpieczeniem mienia zakładowego powierzonego podległym pracownikom oraz właściwego zabezpieczenia prowadzonej dokumentacji służbowej oraz nadzór nad całokształtem prac wynikających z wykonywania zadań zleconych podległym komórkom. Do uprawnień natomiast należało m.in. organizowanie pracy, kontrolowanie działalności podległych komórek organizacyjnych, wydawanie poleceń kierownikom poszczególnych działów w zakresie działalności oraz realizacji zarządzeń i poleceń wydawanych przez Dyrektora Zakładu. [dowód: akta kontroli str. 81-82]

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na zbyt niski poziom wykorzystania wytworzonych (zaewidencjonowanych przez oczyszczalnię ścieków w Siesławicach) w okresie 2011-2012 komunalnych osadów ściekowych w celach rolniczych lub rekultywacyjnych.

Z treści art. 7 ust. 2 ustawy o odpadach wynika, iż posiadacz odpadów w pierwszej kolejności jest zobowiązany do poddania ich odzyskowi. Ponadto uchwalony przez Radę Miejską w Busku-Zdroju, Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Busko-Zdrój na lata 2008-2011 stanowił, aby dążyć do maksymalnie dużego wykorzystania osadów ściekowych w celach rolniczych lub rekultywacyjnych.

Na okoliczność przyczyn przekazania w okresie 2011-2012 przez oczyszczalnię ścieków na składowisko odpadów ogółem 51 % wytworzonych osadów według prowadzonej ewidencji, dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych Stanisław Urban wyjaśnił, że kierownik oczyszczalni ścieków informował go iż rolnicy z terenu gminy Busko-Zdrój nie byli zainteresowani wykorzystaniem osadów ściekowych, natomiast Zakład Usług Komunalnych w Busku-Zdroju nie miał potrzeby otrzymać większej ilości osadów. [dowód: akta kontroli str. 473-477]

Należy zwrócić uwagę, że problem bardzo dużej ilości kierowanych na składowisko osadów jest już problemem wieloletnim. Jak wynika ze Sprawozdania z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Busko-Zdrój za lata 2008-2011, ilość tych odpadów wynosiła w poszczególnych latach odpowiednio: 375,68 Mg, 1073,62 Mg, 2104,34 Mg i 707,52 Mg. [dowód: akta kontroli str. 193-204, 309, 318 i 479]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Zagospodarowanie osadów ściekowych.

Opis stanu faktycznego

Ustabilizowane komunalne osady ściekowe wytworzone w oczyszczalni ścieków w Siesławicach zostały poddane odzyskowi lub unieszkodliwieniu na terenie województwa świętokrzyskiego. [dowód: akta kontroli str. 265-294]

W sierpniu 2012 r. MPGK zlecił Ośrodkowi Badań i Kontroli Środowiska Sp. z o.o. w Katowicach wykonanie analizy próbki gruntu pobranego z działki, na którą zgodnie z kartą przekazania odpadów, w dniu 8 września 2012 r. z terenu oczyszczalni ścieków w Siesławicach przekazano 312 Mg osadów ściekowych. W ewidencji osadów ściekowych podano, że zostały one zastosowane na powierzchni 2 ha, gleba typu lekka. W sprawozdaniu z przeprowadzonego badania podano, że analiza gruntu stanowi iż dopuszczone jest na nim wykorzystanie ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych w celach określonych w art. 43. ust 1 ustawy o odpadach. Zgodnie z kartą przekazania osadów, zostały one wywiezione z terenu oczyszczalni ścieków w Siesławicach pojazdami MPGK. [dowód: akta kontroli str. 272, 289 i 406-420]

Osady przekazano pracownikowi MPGK. Pracownik na okoliczność sposobu otrzymania i zagospodarowania ww. osadów wyjaśnił, że dowiedziawszy się, że może otrzymać osady ściekowe zwrócił się ustnie do kierownika oczyszczalni ścieków w Siesławicach o ich przekazanie. Wyjaśniając podał, że jako prowadzący od wielu lat gospodarstwo rolne, widząc osad wie ile jest go potrzebne do rozproszczenia po gruncie. Ponadto wyjaśnił, że na początku września 2012 r. osad został przywieziony samochodami MPGK na jego działkę w miejscowości wskazanej w karcie przekazania. Nadmieniał, że w karcie przekazania błędnie został podany numer nieruchomości, na który został przywieziony osad (na etapie podpisywania karty nie zauważyła błędu). Podał również, iż nie interesował się, czy osad był ważony przez oczyszczalnię ścieków, gdyż za niego nie płacił i otrzymał go tyle, ile potrzebował. Wyjaśnił ponadto, iż otrzymał wyniki badań osadów oraz informację o dawkach, które można stosować. Nadmieniał, iż grunt na który przywieziono i rozproszono osady, to grunt piaszczysty, słabej kategorii i aby uzyskać pewne efekty, to trzeba go wzbogacić stosownym materiałem. Wcześniej osadów na tym gruncie nie stosował, a osad przywieziony w jego ocenie był dobrej jakości. Wyjaśnił również, że po przywiezieniu osadu na grunt rozproszdził go równomiernie po nim sprzętem rolniczym do rozproszania obornika.

Podczas stosowania powyższych osadów przestrzegano zakazów określonych w art. 43 ust. 6 ustawy o odpadach. [dowód: akta kontroli str. 459-468]

Nie zostały sporządzone badania gruntów, na których miały zostać zagospodarowane ustabilizowane komunalne osady ściekowe przekazane przez oczyszczalnię ścieków w Siesławicach Zakładowi Usług Komunalnych w Busku-Zdroju, celem dostosowania gruntów do określonych potrzeb wynikających z Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Busko-Zdrój. MPGK nie było w posiadaniu dokumentów na okoliczność przekazania osadów, a także na których gruntach zostały zagospodarowane, gdyż nie zostały one sporządzone. MPGK nie

przekazało odbiorcy osadów informacji o wynikach badań przekazanych osadów oraz o dawkach tych osadów, które można stosować na poszczególnych gruntach. [dowód: akta kontroli str. 265-295, 458 i 472]

Na składowisko odpadów w Dobrowodzie przekazano podstawową charakterystykę osadów. [dowód: akta kontroli str. 421-454]

W trakcie kontroli Delegatura NIK w Kielcach otrzymała informację dotyczącą nieprawidłowości w wypełnianiu kart drogowych oraz raportów dziennych pracy sprzętu dotyczących samochodu ciężarowego IVECO oraz koparko-ładowarki JCB, zakupionych w ramach realizacji unijnego projektu „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Miasta i Gminy Busko-Zdrój” kontrakt V „Przebudowa i remont miejskiej oczyszczalni ścieków w m. Siesławice, gm. Busko-Zdrój.” Umowę na realizację ww. projektu podpisano 26 stycznia 2010 r. z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska, jako Instytucją wdrażającą. Zakupiony sprzęt miał służyć, zdaniem autora skargi, wyłącznie do prowadzenia gospodarki osadowej związanej z pracą oczyszczalni ścieków w Siesławicach.

Z ustaleń dokonanych przez kontrolerów NIK wynika, że ciężarówka i koparka używane były na terenie oczyszczalni ścieków w Siesławicach do załadunku i transportu osadów ściekowych zarówno na terenie samej oczyszczalni, jak i do wywożenia osadów na składowisko. Od marca-kwietnia 2012 r. oba środki transportu zaczęły być używane do prac innych, niż związane z gospodarką osadami ściekowymi, w tym do prac związanych z usuwaniem awarii sieci kanalizacji na terenie Buska-Zdroju. [dowód: akta kontroli str. 482-934]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowości:

1. MPGK nie sporządziło badań gruntów, na których miały zostać zagospodarowane przez Zakład Usług Komunalnych w Busku-Zdroju ustabilizowane komunalne osady ściekowe, przekazane przez oczyszczalnię ścieków w Siesławicach, celem dostosowania gruntów do określonych potrzeb wynikających z Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Busko-Zdrój. Zaewidencjonowana masa osadów wyniosła 1.699 Mg, co stanowiło 58% osadów wytworzonych w okresie 2011-2012 według prowadzonej ewidencji. Ponadto nie przekazano odbiorcy osadów informacji o wynikach badań przekazanych osadów oraz o dawkach tych osadów, które można stosować na poszczególnych gruntach. Zgodnie z art. 43 ust. 3 i 4 ustawy o odpadach, przed stosowaniem komunalne osady ściekowe oraz grunty, na których mają one być stosowane, powinny być poddane badaniom przez wytwórcę komunalnych osadów ściekowych. Wytwórca tych osadów jest zobowiązany do przekazywania właścicielowi, dzierżawcy lub innej osobie władającej nieruchomością, na której osady mają być stosowane, wyników badań oraz informacji o dawkach tego osadu, które można stosować na poszczególnych gruntach. [dowód: akta kontroli str. 265-295, 458 i 472]

Osobą odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości jest Jerzy Ferenc – kierownik Działu Oczyszczania Ścieków w MPGK. Ponadto odpowiedzialność ponoszą: dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych w MPGK Stanisław Urban, który bezpośrednio nadzorował pracę oczyszczalni ścieków w Siesławicach oraz prezes MPGK Krzysztof Kryczka, który był odpowiedzialny za prowadzenie spraw MPGK i reprezentowanie podmiotu na zewnątrz. [dowód: akta kontroli str. 14-31, 45, 59-69, 246-247 i 475-477]

Na okoliczność przyczyn nieprawidłowości nie pobrano wyjaśnień od Jerzego Ferenc z powodu jego niezdolności do pracy, stwierdzonej przez lekarza medycyny i brakiem jego woli do ich złożenia. [dowód: akta kontroli str. 332-333 i 478]

W złożonych wyjaśnieniach Stanisław Urban, dyrektor ds. wodno – kanalizacyjnych w MPGK podał, że nie otrzymywał od Jerzego Ferencza informacji o występowaniu problemów przy realizacji zadań przez oczyszczalnię ścieków w Siesławicach, w związku z czym nie ingerował w jej pracę i nie informował prezesa MPGK Krzysztofa Kryczki o występowaniu nieprawidłowości w oczyszczalni ścieków. Wyjaśnił również, iż z dokumentacją wytworzoną przez kierownika oczyszczalni zapoznał się dopiero przygotowując ją na potrzeby kontroli NIK. [dowód: akta kontroli str. 473-478]

Należy zwrócić uwagę, że dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych w swoim zakresie czynności posiadał m.in. bieżące zaznajomienie się z przepisami w zakresie działania podległej komórki i innymi aktami prawnymi obowiązującymi w zakładzie, kontrolowanie w zakresie wykonywania i załatwiania spraw przez podległych pracowników zgodnie z obowiązującymi w zakładzie przepisami z zakresu działania i innymi aktami prawnymi, Nadzór nad realizacją zarządzeń i poleceń oraz regulaminów, instrukcji i innych przepisów wewnętrznych wydanych przez Dyrektora Zakładów, przez podległe komórki organizacyjne, prowadzenie kontroli wewnętrznej w zakresie spraw należących do zadań podległych komórek organizacyjnych, inicjowanie i podejmowanie decyzji w zakresie spraw związanych z działalnością danej komórki organizacyjnej, nadzór nad zabezpieczeniem mienia zakładowego powierzonego podległym pracownikom oraz właściwego zabezpieczenia prowadzonej dokumentacji służbowej oraz nadzór nad całokształtem prac wynikających z wykonywania zadań zleconych podległym komórkom. Do uprawnień natomiast należało m.in. organizowanie pracy, kontrolowanie działalności podległych komórek organizacyjnych, wydawanie poleceń kierownikom poszczególnych działów w zakresie działalności oraz realizacji zarządzeń i poleceń wydawanych przez Dyrektora Zakładu. [dowód: akta kontroli str. 81-82]

2. W kartach drogowych oraz w raportach dziennych pracy wykorzystywanego sprzętu – ciężarówki IVECO i koparko-ładowarka JCB dokonywano nierzetelnych zapisów. Miały one dokumentować między innymi miejsce i charakter pracy ciężarówki IVECO oraz koparko-ładowarki JCB, zakupionych w ramach projektu unijnego. Z zapisów tych miało wynikać, iż zakupiony sprzęt wykorzystywany był zgodnie z celami ujętymi w realizowanym projekcie. Z analizy prowadzonych w MPGK kart drogowych i raportów dziennych pracy sprzętu oraz zeznań przesłuchanych w charakterze świadków pracowników RPGM wynika, że w dokumentach tych przedstawiano dane niezgodne z rzeczywistym wykorzystaniem samochodu ciężarowego IVECO oraz koparko-ładowarki JCB. Z zeznań przesłuchanych w charakterze świadków Jerzego Ferencza – kierownika oczyszczalni ścieków w Siesławicach oraz Anity Plesner – wypisującej karty drogowe (dla ciężarówki) i raportyienne pracy sprzętu (dla koparki) wynika, iż w kartach drogowych oraz raportach dziennych pracy tego sprzętu wpisywano dane z których wynikało, iż sprzęt ten pracował w ramach gospodarki osadami ściekowymi, podczas gdy w rzeczywistości wykorzystywany był do innych zadań. [dowód: akta kontroli str. 482-497]

Odpowiedzialność za powyższą nieprawidłowość ponoszą Anita Plesner – wypisująca karty drogowe (dla ciężarówki) i raportyienne pracy sprzętu (dla koparki) oraz Jerzy Ferenc, kierownik Działu Oczyszczania Ścieków w MPGK. Ponadto odpowiedzialność ponoszą: dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych Stanisław Urban oraz prezes MPGK Krzysztof Kryczka.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie oceniał działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Realizacja wniosków pokontrolnych.

Opis stanu
faktycznego

Kontrole uwzględniające gospodarkę komunalnymi osadami ściekowymi z oczyszczalni ścieków w Siesławicach zostały przeprowadzone w MPGK przez Inspekcję Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach. Kontroli w tym zakresie nie prowadziły Urząd Miasta i Gminy w Busku-Zdroju, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, a także Inspekcja Sanitarna. [dowód: akta kontroli str. 123-125]

Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach przeprowadziła w MPGK w okresie 2011-2012 ogółem pięć następujących kontroli (wszystkie uwzględniały gospodarkę komunalnymi osadami ściekowymi z oczyszczalni ścieków w Siesławicach) w zakresie:

- przestrzegania przepisów z zakresu ochrony środowiska – gospodarka ściekowa, gospodarka odpadami, w związku eksploatacją oczyszczalni ścieków w Siesławicach w roku 2010;
- postępowania z komunalnymi osadami ściekowymi w 2011 r.;
- eksploatacji gminnego składowiska w Dobrowodzie, przestrzeganie przepisów decyzji administracyjnych w latach 2009 – 2010;
- przestrzegania wymagań w zakresie eksploatacji składowisk odpadów w 2012 r.;
- przestrzegania przepisów ochrony środowiska dotyczących punktowych źródeł zanieczyszczeń komunalnych z uwagi na stwierdzoną eutrofizację w jednolitych częściach wód, w których ww. punktowe źródła są zlokalizowane.

W wyniku powyższych kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości dotyczące gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi:

- nieprzeprowadzenie w 2010 r. badań gruntów przed zastosowaniem komunalnych osadów ściekowych;
- przekroczenie ilości unieszkodliwianych odpadów określonych w pozwoleniu zintegrowanym w 2010 r.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wobec osób odpowiedzialnych zastosowano pouczenia. Nie zastosowano innych sankcji, również w przypadku czynu zakwalifikowanego przez kontrolującego jako wykroczenie. W protokołach nie odnoszono się do kwestii nieprawidłowości stwierdzonych w trakcie poprzednich kontroli. [dowód: akta kontroli str. 123-192]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na nie wyeliminowaniu przez MPGK nieprawidłowości, stwierdzonej podczas kontroli Inspekcji Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, dotyczącej nieprzeprowadzenia w 2010 r. badań gruntów przed zastosowaniem komunalnych osadów ściekowych. W okresie 2011-2012 nie sporządzono bowiem badań gruntów, na których miały zostać zastosowane ustabilizowane komunalne osady ściekowe, celem dostosowania gruntów do określonych potrzeb wynikających z Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Busko-Zdrój. Obowiązek w tym zakresie został określony w art. 43 ust. 3 ustawy o odpadach. [dowód: akta kontroli str. 126-138, 472 i 479]

Osobą odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości jest Jerzy Ferenc – kierownik Działu Oczyszczania Ścieków. Ponadto odpowiedzialność ponoszą: dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych Stanisław Urban, który bezpośrednio nadzorował pracę oczyszczalni ścieków w Siesławicach oraz prezes MPGK Krzysztof Kryczka, który był odpowiedzialny za prowadzenie całości spraw MPGK. [dowód: akta kontroli str. 14-31, 45, 59-69, 246-247 i 475-477]

Na okoliczność przyczyn nieprawidłowości nie pobrano wyjaśnień od Jerzego Ferenca z powodu jego niezdolności do pracy, stwierdzonej przez lekarza medycyny i brakiem jego woli do ich złożenia. [dowód: akta kontroli str. 332-333 i 478]

W złożonych wyjaśnieniach Stanisław Urban, dyrektor ds. wodno-kanalizacyjnych podał, że nie otrzymywał od Jerzego Ferenca informacji o występowaniu problemów przy realizacji zadań przez oczyszczalnię ścieków w Siesławicach, w związku z czym nie ingerował w jej pracę i nie informował prezesa MPGK Krzysztofa Kryczki o występowaniu nieprawidłowości w oczyszczalni ścieków. Wyjaśnił również, iż z dokumentacją wytworzoną przez kierownika oczyszczalni zapoznał się dopiero przygotowując ją na potrzeby kontroli NIK. [dowód: akta kontroli str. 473-478]

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Ocena częściowa

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷, wnosi o:

1. Podjęcie skutecznych działań w celu zmniejszania ilości wywożonych osadów na składowisko odpadów.
2. Zapewnienie pomiaru wytworzonych i wywożonych poza teren oczyszczalni ścieków komunalnych osadów ściekowych, zalegalizowanym urządzeniem wagowym lub dokonanie stosownych kalibracji urządzeń używanych do dalszego przekazywania osadu (np. skrzyń samochodowych, przyczep).
3. Prowadzenie rzetelnej ewidencji komunalnych osadów ściekowych oraz sporządzanie zgodnych z nią zbiorczych zestawień o tych osadach, przekazywanych marszałkowi województwa.
4. Dokonanie korekt zbiorczych zestawień o komunalnych osadach ściekowych za lata 2011 – 2012 i przekazanie ich marszałkowi województwa świętokrzyskiego.
5. Zachowanie wymaganej częstotliwości badań laboratoryjnych komunalnych osadów ściekowych.
6. Zapewnienie pozbywania się osadów zgodnie z obowiązującymi przepisami.
7. Rzetelne dokumentowanie pracy sprzętu przeznaczonego do pracy z osadem ściekowym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

⁷ Dz. .U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia lipca 2013 r.

Kontrolerzy

Zbigniew Jurkowski
Specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury
Najwyższej Izby Kontroli
w Kielcach
Tadeusz Poddębniak

.....
podpis

Roman Wilk
Doradca prawny

.....
podpis